

GENUL IRIS, VALOROASĂ SURSĂ DE ÎMBOGĂȚIRE A SORTIMENTULUI FLORICOL AL SPAȚIILOR VERZI. NOTĂ PRELIMINARĂ

Vasile Diaconescu

În flora spontană a țării noastre se găsesc numeroase specii de *Iris*, răspândite pe aproape întreg teritoriul României.

Unele specii sînt deosebit de valoroase sub aspect ornamental și ar putea fi luate în cultură ca atare. Avem în vedere în acest sens pe *Iris pumila*, *I. aphylla*, *I. hungarica*, *I. sibirica*, *I. variegata* etc.

Alte specii, ca *I. notha* sau *I. pseudacorus* ar putea forma obiectul unor lucrări de ameliorare.

Cea mai valoroasă specie din flora spontană este, fără îndoială, *I. pumila*, care cu cele 11 unități subspecifice ale sale poate să asigure un decor feeric în tot cursul lunii aprilie, dacă este folosit într-o plantație corespunzătoare.

În culturile de *Iris* din mediul rural se găsesc multe zeci de soiuri, din care unele deosebit de valoroase. Toate acestea însă și-au pierdut identitatea, deoarece nu au fost păstrate în nici o colecție din țară. Majoritatea acestora sînt hibridi proveniți din *I. germanica* și ar putea fi identificați pentru a putea fi reluați în colecțiile organizate.

În ultimii 16 ani mi-am îndreptat atenția spre acest grup de plante — rustice, dar frumoase — apreciate în mediul rural, dar pe nedrept neglijate de către specialiști.

Considerată drept plantă specifică grădinilor țărănești și cimitirelor, parcurile — mai ales cele pretențioase — o omit din plantații.

Unitățile producătoare de material săditor, de asemenea nu au în nomenclatorul lor genul *Iris*.

Grădinile botanice din Cluj, Iași și din București, cu cele peste 100 soiuri de *Iris*, oferă publicului un adevărat carnaval al culorilor în perioada aprilie-iunie. În colecțiile acestor unități se găsesc soiuri recent create, din care unele de prim rang: „*Concord Velvet*“, „*Lady Boscon*“, „*Challenger*“ etc.

Dintre soiurile valoroase, nou introduse în țară, amintim: „*Glazed Orange*“, „*Crystal Blue*“, „*Amethyst Flame*“, „*Sapphire Hills*“, „*Shipshape*“, „*Royal Touch*“, „*Natchez Trace*“ etc.

Diferitele specii și soiuri de *Iris*, prin înflorirea lor eșalonată acoperă o lungă perioadă de timp, putînd să asigure parcurilor o mare diversitate de forme și culori.

Începînd cu luna martie, cînd înfloarește *I. reticulata v. danfordiae* (*I. danfordiae*) și pînă în luna iulie, cînd se termină înflorirea la soiurile de *I. Kaempferi*, timp de 145-160 de zile, se poate asigura un decor permanent cu plante din genul *Iris*.

Soiurile moderne de *Iris* reprezintă cele mai somptuoase plante perene pentru o grădină de orice dimensiune și cu orice destinație.

Și în rîndurile specialiștilor, ca și în ale cultivatorilor amatori, stăruie părerea eronată că irisul, fiind o plantă rustică, se poate cultiva oriunde și oricum. În asemenea situații și rezultatele nu pot fi decît mediocre și ca urmare o și mai mare lipsă de atenție pentru acest grup înseamnă de plante perene.

În realitate, pentru a obține bune rezultate în cultura irisului este necesar — ca în orice cultură — să ținem seama de toți factorii care concură la o bună dezvoltare a plantelor : sol, apă, lumină etc.

Diversele specii și chiar soiuri se comportă diferit față de diferiți factori de vegetație.

Astfel, *I. danfordiae* și *I. hollandica* necesită un sol bogat în substanțe nutritive, dar suportă umbra totală, primul și umbră parțială, al doilea, *I. pseudacorus* și *I. kaempferi* necesită soluri umede, primul chiar inundate în tot sezonul de vegetație, al doilea însă numai în unele perioade și pentru scurtă vreme. *I. pseudacorus* are o foarte bună înflorire în plin soare, pe cînd *I. kaempferi* are nevoie de o ușoară protecție împotriva insolației în perioada de înflorire — orele 10-17 — Cea mai bună protecție se asigură de către arborii de *Gleditsia* care nu fac umbră prea deasă.

I. pumila dă rezultate foarte bune în soluri compacte, în pantă, cu expoziție sudică.

Majoritatea irișilor au o bună dezvoltare mai mulți ani pe același loc : *I. kaempferi*, *I. pumila*, *I. pseudacorus*, *I. notha* etc.

Numeroase soiuri cer însă o plantare anuală : „*Blue Danube*“, „*Sensation Palermo*“, „*Golden Kind*“, „*Challenger Frivolite*“, „*Aubanel*“ etc.

Hybridii din *I. germanica* au o bună comportare în soluri compacte, uscate și bine însoțite.

Toate speciile bulbifere, precum și *I. notha* înfloresc foarte bine la umbră sau semiumbră, cu condiția asigurării umidității necesare.

Tehnologia de cultură este diferită de la o specie la alta, de la un grup de soiuri la altul. De asemenea, tehnologiile de cultură stabilite într-o anumită regiune a țării nu pot fi aplicate mecanic în toate celelalte regiuni.

Un motiv des invocat împotriva irisului este și acela că nu poate fi folosit ca floare de buchet. Există totuși numeroase soiuri care au o lungă durată de păstrare ca floare tăiată de vază — peste 6 zile : „*Concord Velvet*“, „*Violet Harmony*“, „*Lady Bascoven*“, „*Siaband*“, „*Frivolite*“, etc.

RÉSUMÉ

L'ouvrage s'efforce d'attirer l'attention des cultivateurs sur un important groupe de plantes pérennes appartenant au genre IRIS.

On met en évidence les principales espèces d'Iris provenant directement de la flore spontanée de notre pays qui peuvent être cultivées sans nécessiter préalablement des travaux d'amélioration.

On plaide aussi pour les variétés de grande valeur qu'on trouve dans les collections des Jardins Botaniques.

Les indications de culture font partie d'un ouvrage de technologie de la culture qui est en cours d'élaboration.

BIBLIOGRAPHIE

1. CAYEUX J. — Catalogue — Guide de l'amateur d'Iris ; Gien (Loiret) 1976.
2. x x x — Flora R.S.R. — vol. XI, Bucaresti, 1966.
3. GRISVARD PAUL — Le Bon Jardinier, Paris, 1964.
4. x x x — The Garden Book, White Flower Farm. — Connecticut, 1976.
5. WEHRHAHN R.H. — Die Gartenstauden — Paul Parey, Berlin, 1931.

TABEL 1

PERIOADA DE INFLORIRE A DIFERITELOR GRUPE DE IRIS ÎN ZONA CLIMATICĂ BUCUREȘTI

Nr. crt.	SPECIA	MARTIE			APRILIE			MAI			IUNIE			IULIE			OCTOMBRIE				
		10	20	31	10	20	30	10	20	31	10	20	31	10	20	31	10	20	31		
1	IRIS DANFORDIAE	—————																			
2	IRIS RETICULATA	—————																			
3	IRIS PUMILA				—————																
4	IRIS HYBRIDA				—————																
5	IRIS SIBIRICA								—————												
6	IRIS HOLLANDICA								—————												
7	IRIS PSEUDACORUS								—————												
8	IRIS NOTHA								—————												
9	IRIS KAEMPFERI (PLANTATIE VECHI)								—————												
10	IRIS KAEMPFERI (PLANTATIE NOUA)								—————												
11	IRIS HYBRIDA "REMOTIERED"				—————														—————		